

กระบวนการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
THE PROCESS OF WORK DEVELOPMENT OF BUDDHISM ADVOCATES OF PUBLIC EDUCATION IN
MUANG DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

ณัฐภาพร อ่องวิลาศ^๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการก่อเกิดและพัฒนางานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ เพื่อเสนอรูปแบบกระบวนการในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ ๑๖ รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ได้ดำเนินกิจกรรม ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านสุขอนามัย ด้านสัมมาอาชีพ ด้านสันติสุข ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณะสงเคราะห์ ด้านกตัญญูคุณงามความดี ด้านสามัคคีธรรม แนวทางในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า หน่วยอบรมฯ ต้องปรับกลยุทธ์เชิงรุกการพัฒนางานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงทุกกลุ่ม ทุกเพศและทุกวัยของประชาชน รูปแบบกระบวนการในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า ต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ต้องใช้กลุ่มเครือข่ายเดิมเพื่อขยายไปสู่กลุ่มเครือข่ายใหม่ อาทิ กลุ่มเด็กและเยาวชน ต้องใช้สื่ออุปกรณ์ สื่อบุคคล และสื่อเทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อเข้าถึงประชาชนทุกเพศทุกวัย

คำสำคัญ: การพัฒนางานประชาสัมพันธ์, หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

Abstract

The research were to study the formation and work development of Buddhism advocates of public education, to find the guidelines in developing work of Buddhism advocates of public education and to propose the model of work development process of Buddhism advocates of public education in Muang district, Lamphun province. This research was conducted by using the qualitative research methodology and the data collected by using in-depth interview. The researcher interviewed 16 people

The findings of this research were found as follows:

The public education had provided the activities covering eight aspects, namely Morality and culture, Health, Right livelihood, Peace, Education, Public welfare, Gratitude, Fellowship. The guideline of work development of Buddhism advocates of public education was found that training unit have to change the approach strategy to create a network of Buddhism advocates for reaching all groups, genders, age of people. The process model of work development of Buddhism advocates of public education was found that it has to develop knowledge and ability of personnel in sub-district training unit of people need to expand the existing network to the new network, including the group of children and youth, using devices media, personal media, media and communication technology media for reaching all genders and ages.

Keywords: The Process of Work Development, Buddhism Advocates

^๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทนำ

ในยุคเริ่มแรกแห่งการประดิษฐ์ฐานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อาศัยบทบาทของพระพุทธเจ้าและพระสาวกเป็นหลักสำคัญ โดยใช้วิธีการต่างๆ จาริกสั่งสอน เพื่อนำประชาชนให้เข้าถึงพระศาสนา ด้วยการบำเพ็ญกรณียกิจอย่างต่อเนื่องและจริงจังของพระพุทธองค์และพระสงฆ์สาวก ทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็ว เป็นปึกแผ่นมั่นคงในดินแดนอินเดียตอนกลางและตอนเหนือ โดยที่พระพุทธเจ้าทรงประทานหลักการเผยแผ่ ให้พระสาวกยึดถือเป็นหลักปฏิบัติว่า ให้แสดงธรรมมีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจในแต่ละแง่แต่ละประเด็น แสดงธรรมด้วยจิตเมตตาอนุเคราะห์ มุ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ แสดงธรรมไม่ยกตน ไม่เสียดี ช่มผู้อื่น^๑ ตลอดจนยึดหลักโอวาทปาฏิโมกข์ คือการไม่กล่าวร้ายผู้ใด มีความสามัคคีเป็นต้น^๒ ครั้นหลังจากที่พระพุทธองค์ทรงปรินิพพานแล้ว เหล่าพระสงฆ์สาวกต่างช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนาเรื่อยมา แต่ในปัจจุบัน ปัญหาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประการหนึ่งนั้น คือการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอและถูกวิธี แสดงให้เห็นว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมถึงการอบรมพัฒนาจิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร^๓

จากระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้จัดตั้ง “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” หมายถึง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลแห่งราชอาณาจักรซึ่งมีวัดตั้งอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสร้างสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์แก่ประชาชนตามหัวข้ออบรม ประกอบด้วย ๑) ศีลธรรมและวัฒนธรรม ๒) สุขภาพอนามัย ๓) สัมมาชีพ ๔) สันติสุข ๕) ศึกษาสงเคราะห์ ๖) สาธารณสงเคราะห์ ๗) กตัญญูตเวทีตาธรรม ๘) สามัคคีธรรม^๔ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเกิดหน่วยอบรมประชาชนตำบลขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะนักประชาสัมพันธ์ สังกัดเทศบาลตำบลบ้านกลาง เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องติดต่อประสานงานและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนตำบลบ้านกลาง จึงมีความต้องการที่จะศึกษาการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงการรับรู้ รับทราบของประชาชนในตำบล บ้านกลาง และศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ให้ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการก่อเกิดและพัฒนาการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๒. เพื่อค้นหาแนวทางในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๓. เพื่อเสนอรูปแบบกระบวนการในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในด้านเนื้อหาและเอกสารตามลำดับ ดังนี้

๑. ศึกษาจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยศึกษาหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า

^๑ สุชีพ ปุญญานุภาพ, ศาสนาเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔), หน้า ๑๓.

^๒ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๙๐/๕๐-๕๑, ข.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘๓-๑๘๕/๙๐-๙๑.

^๓ พระมหานิมิต ลิขิตสุวณโณ, “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระศรีศิลป์สุนทราภรณ์ (ศีลปัสสิกขาสโร)” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑.

^๔ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ “ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖”, (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครสวรรค์ ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๕๙), หน้า ๑-๒.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ศึกษาจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ บทความ บทวิจารณ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทความทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนางานประชาสัมพันธ์ กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๓. ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๑๖ ท่าน

ผลการศึกษา

การก่อเกิดและพัฒนาการในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ผลการวิจัยพบว่า หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีชื่อย่อเป็นทางการว่า อปต. เป็นหน่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนาตัวอย่างในระดับตำบลของคณะสงฆ์ไทย ภายใต้การกำกับของมหาเถรสมาคม ก่อตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ๕ ประการ คือ (๑) เพื่อสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น (๒) เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงานในการที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน (๓) เพื่อเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า (๔) เพื่อเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุขช่วยกันปกป้องพิทักษ์รักษาชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน และ(๕) เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลบ้านกลาง จัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ณ วัดบ้านม้า ตำบลศรีบัวบาน ปัจจุบันตั้งอยู่ที่วัดศรีชุม หมู่ ๕ ตำบล บ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีรูปแบบการดำเนินงานคือ (๑) มีการประชุมและวางแผน (๒) งบประมาณอุดหนุน ได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน เทศบาลตำบลบ้านกลาง และประชาชนผู้บริจาค (๓) กิจกรรมที่จัดดำเนินงาน คลอบคลุมระเบียบของมหาเถรสมาคมใน ๘ ด้าน

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ตำบลมะเขือแจ้ เขต ๑ จัดตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๕ การดำเนินกิจกรรมของหน่วยอบรมฯ เขต ๑ จัดได้ว่าเป็นหน่วยอบรมที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้ได้รับเกียรติคุณต่างๆ อาทิ ได้รับเกียรติบัตรที่ปรึกษาร่วมสร้างโครงการคุณธรรมเยาวชนไทยทำดี ถวายในหลวง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้บริหารดีเด่นด้านชุมชนสัมพันธ์ประจำปี ๒๕๕๒-๒๕๕๕ ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้บริหารดีเด่นด้านส่งเสริมพัฒนาครู-บุคลากร ประจำปี ๒๕๕๓ และ ๒๕๕๔ ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้บริหารดีเด่นด้านส่งเสริมพัฒนาครู-บุคลากร ประจำปี ๒๕๕๓ และได้รับเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ทางการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค) กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี ๒๕๕๔ ฯลฯ ซึ่งหน่วยอบรมฯ เขต ๑ ได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ คลอบคลุม ๘ ด้านตามระเบียบของมหาเถรสมาคม

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลมะเขือแจ้ เขต ๓ ได้ทำการก่อตั้งสำนักงานขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๗ หลังจากทางตำบลมะเขือแจ้ ได้แบ่งแยกการปกครองทางการเมืองสงฆ์เป็น ๓ เขตการปกครอง และได้ทำการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา โดยได้ดำเนินการก่อตั้งขึ้นมาโดยมีหลักธรรมในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรือง ๘ ประการ และได้รับเกียรติคุณเชิดชูเกียรติในการเป็นผู้ทำคุณประโยชน์ในการส่งเสริมกิจการทางพระพุทธศาสนาของจังหวัดลำพูน ในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เทศกาลวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ผลองพุทธชยันตี ๒,๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ประจำปี ๒๕๕๕ และได้ไปประกาศหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อป.ต.) ดีเด่น ระดับอำเภอประจำปี ๒๕๕๔

แนวทางในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านพระพุทธศาสนามักค่อนข้างน้อย ถูกจำกัดด้วยขอบเขตการดำเนินงานของคณะสงฆ์หน่วยอบรมฯ ดังนั้น ต้องประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในแต่ละระดับ รวมถึงกลุ่มจัดตั้งต่างๆ ภายในชุมชน หน่วย

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อบรมฯ ต้องปรับกลยุทธ์เชิงรุกการพัฒนางานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เข้าถึงทุกกลุ่มของประชาชน โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาศัยเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันหน่วยอบรมฯ ต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และมีการกำหนดวัตถุประสงค์การประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับระเบียบของกรมศาสนา และครอบคลุมแนวปฏิบัติ ๘ ด้าน สำหรับการวางแผนปฏิบัติการ พบว่า มีการวางแผนปฏิบัติการอ้างอิงแผนแม่บทจากหน่วยอบรมประชาชนประจำอำเภอเป็นหลัก และนำมาจัดเป็นแผนงานย่อยสำหรับการลงพื้นที่จัดกิจกรรมมีการสรุปผลการดำเนินงาน และในการปรับปรุงพัฒนาองค์การ และการปรับปรุงโครงสร้าง ควรแสวงหาบุคลากรที่จะเข้ามาช่วยเหลืองานของหน่วยอบรมฯ ให้เกิดการพัฒนาอย่าง รอบด้านควรสรรหาบุคคลที่มีภาวะผู้นำ สามารถจูงใจให้คล้อยตาม ด้านการปรับปรุงระบบงานทรัพยากรบุคคล พบว่า ควรขยายระบบงานโดยให้เพิ่มระบบทรัพยากรบุคคลที่เป็นฆราวาส เพื่อให้การทำงานมีความคล่องตัวมากขึ้น และการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ พบว่า ได้รับการตรวจติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี จากหน่วยอบรมประชาชนประจำอำเภอ และมีการขยายผลไปยังหน่วยงานระดับจังหวัด และระดับภาค เป็นลำดับๆ ไป

รูปแบบกระบวนการในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑. การนำกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พบว่า ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม ควรมุ่งเน้นให้พระสงฆ์เป็นผู้นำในกิจกรรม และมีการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติใช้สำหรับการดำเนินชีวิตได้ ด้านงานสุขภาพอนามัย พบว่า เป็นในส่วนของผู้สูงอายุที่ได้เข้ามาปฏิบัติธรรมเพื่อให้จิตใจไม่เกิดความเศร้าหมอง และรู้จักรักษาสุขภาพกาย สุขภาพใจให้เข้มแข็ง และร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกตรวจสุขภาพให้พระ เณร และประชาชนในพื้นที่ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ด้านงานสัมมาอาชีวะ พบว่า ส่งเสริมอาชีพโดยอาศัยประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมมาเกี่ยวพัน อาทิ กิจกรรมตกแต่งซุ้มสี่ชะตา ดาครั่วดาเครื่องชะตา หรืองานสลากภัต กลุ่มจักสานของหมู่บ้านจะเหลาไม้เสียบธูปธูป ปักต้นเงิน ต้นสลาก หรือตัดช่อ ตัดตุงประดับกองทราย ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จัดเป็นอาชีพที่สุจริตและสามารถสร้างรายได้แก่ครัวเรือนด้วย ด้านงานสันติสุข พบว่า มีการให้ความรู้ด้วยการอบรมแก่ชุมชน การรักษาความสงบเรียบร้อย โดยหน่วยอบรมฯ ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองในท้องถิ่นในการประสานความร่วมมือของการดำเนินกิจกรรม ด้านงานศึกษาสงเคราะห์ พบว่า ให้การช่วยเหลือทุนการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส คือ เด็ก พระสงฆ์ สามเณร ซึ่งการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาได้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ปี ด้านงานสาธารณสุขสงเคราะห์ พบว่า ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ด้วยการมอบเงินช่วยเหลือ และสร้างสาธารณประโยชน์ต่างๆ ด้านงานกตัญญูกตเวทิตาธรรม พบว่า มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมกระตุ้นให้ประชาชนได้สำนึกถึง บาป บุญ คุณโทษ พร้อมทั้งมีการสอดแทรกคตินิยมด้านความกตัญญูกตเวทิตาต่อผู้ที่ควรเคารพ ด้านงานสามัคคีธรรม พบว่า กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตแสดงออกถึงความสามัคคี ดังนั้น ควรประสานผู้นำชุมชนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

๒. ความรู้ความสามารถทางบุคลิกภาพของบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า บุคลิกของพระสงฆ์มีความสำคัญต่อพลังศรัทธาอย่างยิ่ง ดังนั้น บุคลากรของหน่วยอบรมฯ ควรมีความสามารในกิริยามารยาท ควรแต่งกายเรียบร้อยตามแบบสมณะเพศ ใช้เทคนิคที่สามารถจูงใจ ใช้วาจาที่สุภาพ อ่อนโยน ให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจ มีความรอบรู้ทางสติปัญญา มีความเชื่อมั่นในตนเอง

๓. ประเภทของอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม พบว่า ควรใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่ขณะเดียวกัน สื่อสิ่งพิมพ์อาจมีข้อจำกัดด้านเอกสารที่อาจไม่ได้รับ

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความสนใจจากประชาชน ดังนั้น ควรออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ให้มีความน่าสนใจมากขึ้น และควรมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการใช้สื่อเทคโนโลยี เพราะการเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อประเภทยักษ์จะเกิดผลสัมฤทธิ์ สำหรับสื่อบุคคลนั้น ผู้สื่อต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร ต้องมีการกระตุ้นการรับรู้ของฝ่ายตรงข้าม

๔. การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า มีการทำงานแบ่งเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนของเทศบาลจะเป็นหลักในการระดมทุนและปัจจัย เพื่อนำไปดำเนินกิจกรรม และส่วนวัฒนธรรมจังหวัด จะเป็นต้นคิดโครงการ และสนับสนุนแนวคิดการดำเนินกิจกรรม สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ

๕. การได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการจัดกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดีในการเข้าร่วมกิจกรรม ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสถานที่ สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม งานหรือกิจกรรมต้องมีการปรับปรุงแบบให้เหมาะสม เน้นความต้องการของชุมชนเป็นหลัก และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ปรับเปลี่ยนรูปแบบ และเวลาตามความต้องการของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

๖. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม และหน่วยอบรมฯ ขาดการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายเพื่อการเผยแผ่ การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ ดังนั้น จึงควรปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอข้อมูลการประชาสัมพันธ์ในช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มอื่นๆ

๗. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นรูปแบบกระบวนการในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ พบว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากร เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยการพัฒนาสื่อบุคคล สื่อเทคโนโลยี สื่อสิ่งพิมพ์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยอบรมฯ ควรมีการจัดเวทีเสวนาและจัดกิจกรรมโดยให้ภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมกิจกรรม ควรใช้เครื่องมือสื่อสังคมออนไลน์กับกลุ่มวัยรุ่นเยาวชน ควรมีการเชื่อมโยงหน่วยอบรมฯ ด้วยกัน มีการบูรณาการงานร่วมกันทั้งอำเภอและจังหวัด โดยใช้เทคโนโลยี

บทสรุป

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน” ทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามระเบียบของมหาเถรสมาคม และเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นโยบายภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.)

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล(อปต.) ควรปรับกลยุทธ์ในเชิงรุก ให้ทันต่อสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยในลักษณะเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนางานการประชาสัมพันธ์เผยแผ่พระพุทธศาสนา

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชน และสังคมไทย ๔.๐”
วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๔.

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับ ที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

“ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖”.

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครสวรรค์: ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์, ๒๕๕๙.

(๒) วิทยานิพนธ์

พระมหานิมิต ลิขรสุนฺโด. “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระศรีศีลปสุนทรวาที (ศีลป ลิกขาสโร)”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.